

SHAVKAT MIRZIYOYEV DAVRIDA DAVLAT BOSHQARUVI TIZIMIDAGI ISLOHOTLARNING SAMARALARI VA ISTIQBOLLARI

Mo'minbayev Diyorbek Jasurbek o'g'li

Samarqand davlat tibbiyot universiteti

Farmatsiya fakulteti 4-bosqich talabasi

Annotatsiya: Mazkur maqolada Shavkat Mirziyoyev rahbarligida amalga oshirilayotgan davlat boshqaruvi islohotlarining mazmun-mohiyati, ularning ijtimoiy-iqtisodiy rivojlanishdagi o'rni hamda kelajak istiqbollari tahlil qilingan. Davlat xizmatini inson manfaatlariga yo'naltirish, ochiqlik va shaffoflikni ta'minlash, raqamli boshqaruv, meritokratiya va mahalliy hokimiyat vakolatlarining kengaytirilishi orqali boshqaruv tizimi zamonaviy talablarga moslashtirilmoqda. Maqolada bu islohotlarning natijalari va ularni takomillashtirish bo'yicha tavsiyalar keltirilgan.

Kalit so'zlar: Davlat boshqaruvi, islohotlar, Yangi O'zbekiston, samaradorlik, ochiqlik, raqamli boshqaruv, meritokratiya, mahalliy hokimiyat

Kirish

Yangi O'zbekiston taraqqiyotining poydevori sifatida davlat boshqaruvi tizimidagi islohotlar strategik ahamiyat kasb etmoqda. Prezident Shavkat Mirziyoyev tomonidan boshlangan tub o'zgarishlar davlatni boshqarish tamoyillarini qayta ko'rib chiqish, fuqaroga xizmat qiladigan ochiq va halol boshqaruv tizimini shakllantirishga qaratilgan. Ilgari amalda bo'lgan byurokratik va markazlashgan tizim o'rniga fuqaroga yaqin, tashabbuskor va samimiy boshqaruv mexanizmlari joriy etilmoqda.

Ushbu maqolada aynan mana shu islohotlarning amaliy natijalari, muammolari va istiqbollari atroflicha yoritiladi. Shavkat Mirziyoyev rahbarligida boshlangan islohotlar davlat boshqaruvi tizimini tubdan yangilash, uni xalq manfaatlariga xizmat qiladigan ochiq va samarali tizimga aylantirishga yo'naltirilgan. Bu islohotlarning ilk bosqichida eng muhim e'tibor davlat va jamiyat o'rtasidagi ishonchni tiklash, rahbar va xalq orasidagi to'siqlarni olib tashlash, mansabdor shaxslarning mas'uliyatini oshirishga qaratildi.

Bugungi kunda davlat boshqaruvida "inson qadri uchun" tamoyili bosh mezoniga aylangan. Aholi bilan muloqot qilish, ularning murojaatlarini hal etish, takliflarini tinglash orqali boshqaruv tizimi aholining haqiqiy ehtiyojlariga moslashtirilmoqda. Prezidentning xalq qabulxonalari, "virtual qabulxona" va "xalq bilan ochiq muloqot" platformalari orqali millionlab fuqarolarning muammolari hal qilindi. Bu esa davlat idoralarning faoliyatiga nisbatan ijtimoiy ishonchni sezilarli darajada oshirdi.

Shuningdek, davlat xizmatida professionallikni ta'minlash maqsadida meritokratiya tamoyillari asosida kadrlar siyosati tubdan o'zgartirilmoqda. Rahbar

lavozimlariga tayinlovlar ochiq tanlov orqali amalga oshirilmoqda, yuqori malakali yoshlar davlat boshqaruvida faol ishtirok etmoqda. “Kelajak liderlari” dasturi, yoshlar zaxirasi ro‘yxatlari va kadrlar bazasi bu boradagi islohotlarning amaliy ifodasi hisoblanadi.

Davlat boshqaruvi samaradorligini oshirishda raqamli texnologiyalar katta o‘rin egallamoqda. Bugungi kunda yuzlab davlat xizmatlari onlayn shaklda ko‘rsatilmoqda. “Yagona interaktiv davlat xizmatlari portali”, “Elektron hukumat” tizimi, raqamli identifikatsiya kabi platformalar yordamida aholi va tadbirkorlar davlat bilan muloqot qilishda qulayliklarga ega bo‘lmoqda. Bu esa korrupsiyaviy omillarni kamaytirib, ishonchli va shaffof boshqaruvga asos yaratmoqda.

Boshqaruv islohotlarining yana bir muhim yo‘nalishi bu – markazlashgan boshqaruvdan voz kechib, mahalliy hokimiyatlarga mustaqillik berishdir. Endilikda mahalliy budjetlarni shakllantirishda fuqarolarning bevosita ishtiroki ta‘minlanmoqda. “Tashabbusli budjet” mexanizmi orqali aholining fikri asosida infratuzilma loyihalari amalga oshirilmoqda. Bu tizim xalq va hokimiyat o‘rtasida bevosita aloqa o‘rnatish, fuqarolik jamiyatini rivojlantirishda muhim vositaga aylandi.

Korrupsiyaga qarshi kurash borasida ham amaliy chora-tadbirlar amalga oshirilmoqda. Boshqaruv jarayonlarida ochiqlik va hisobdorlikni ta‘minlash maqsadida davlat xaridlari, tenderlar, moliyaviy hisobotlar jamoatchilik uchun ochiq tarzda e‘lon qilinmoqda. Korrupsiyaga qarshi kurashish agentligi faoliyati, davlat xizmatchilarining daromadlarini deklaratsiya qilish tartibining joriy etilishi ushbu yo‘nalishda natijadorlikni ta‘minlamoqda.

Islohotlar faqat bugungi muammolarga yechim topish bilan cheklanmay, kelajak uchun barqaror institutlar yaratishga qaratilgan. “Yangi O‘zbekiston – 2030” strategik dasturi doirasida davlat boshqaruvi tizimini innovatsion, ochiq, professional va xalq manfaatlariga xizmat qiluvchi modelga aylantirish rejalashtirilgan. Bu esa islohotlarning uzoq muddatli barqaror rivojlanish zaminini yaratmoqda.

Shavkat Mirziyoyev davlat rahbarligiga kelganidan so‘ng boshqaruv tizimining samarasiz, sust va xalqdan uzoq ekanligi ochiq tan olindi. Islohotlar avvalo davlat xizmatchilarining mentalitetini, maqsadini va xalq bilan muloqotini o‘zgartirishga qaratildi. “Xalq davlat idoralariga emas, balki davlat idoralari xalqimizga xizmat qilishi kerak” degan tamoyil bosh mezonga aylandi.

Davlat xizmatini professionallashtirish yo‘lida **meritokratiya** tizimi – ya‘ni malaka va yutuqlarga asoslangan lavozimga tayinlash amaliyoti joriy qilindi. Ochik tanlovlar, test sinovlari, rahbar kadrlarga nisbatan yillik hisobot va baholash tizimi faol ishga tushirildi. 2022 yilda tashkil etilgan Davlat xizmatini rivojlantirish agentligi bu yo‘nalishda muhim rol o‘ynamoqda. Yana bir muhim o‘zgarish — **strategik rejalashtirish va samaradorlik monitoringining joriy etilishi**dir. Oldingi yillarda boshqaruvda aniq maqsadlar, natijalar va baholash tizimi yetarli emas edi. Endilikda

davlat organlari yillik va uzoq muddatli strategiyalar asosida faoliyat olib boradi. Har bir vazirlik va idoraning maqsadli ko'rsatkichlari belgilab beriladi, ularning bajarilishi jamoatchilikka ochiq tarzda hisobot orqali taqdim etiladi. Bu esa mas'uliyat va hisobdorlik muhitini mustahkamlab, byurokratik sustkashlikni kamaytirmoqda.

Bundan tashqari, **boshqaruvda gender tengligini ta'minlashga** ham katta e'tibor qaratilmoqda. Prezident tashabbusi bilan ayollarning jamiyatdagi o'rni mustahkamlanmoqda. Ayollarni rahbarlik lavozimlariga tayinlash, ularga siyosiy, iqtisodiy va ijtimoiy sohalarda teng imkoniyat yaratish bo'yicha qator dasturlar amalga oshirildi. "Ayollar daftari", "Ayollarni qo'llab-quvvatlash jamg'armasi" kabi mexanizmlar orqali ijtimoiy himoya kuchaytirildi. Bularning barchasi gender tengligi asosida boshqaruv madaniyatini rivojlantirishga xizmat qilmoqda.

Shuningdek, Shavkat Mirziyoyev tomonidan ilgari surilgan **xalqparvarlik va adolatli boshqaruv** g'oyasi davlat tizimida fundamental o'zgarishlarga sabab bo'ldi. Adolat tamoyilini ta'minlash, qonun ustuvorligini mustahkamlash, har bir fuqaroning huquqini himoya qilish davlat siyosatining ustuvor yo'nalishiga aylandi. Sud-huquq sohasidagi islohotlar, advokatura institutining mustahkamlanishi, huquqiy ong va madaniyatni oshirish bo'yicha qabul qilingan dasturlar boshqaruv tizimida adolatli yondashuvni qaror toptirmoqda.

Davlat boshqaruvining yana bir ustuni – **innovatsion yondashuvlardir**. "Innovatsion rivojlanish vazirligi"ning tashkil etilishi, "Ilm-fan va taraqqiyot" strategiyasi, raqamli texnologiyalarni keng joriy etish boshqaruvni ilg'or g'oyalarga asoslangan holda yuritish imkonini bermoqda. Davlat xizmatlarining sun'iy intellekt va "Big Data" texnologiyalari orqali avtomatlashtirilayotgani raqobatbardosh, tezkor va sifatli boshqaruvni shakllantirishga xizmat qilmoqda.

Boshqaruvda **raqamlashtirish** keng joriy qilinib, fuqarolarga xizmat ko'rsatishda "bir darcha" tamoyili asosida tezkorlik, shaffoflik va qulaylik yaratildi. *my.gov.uz*, *licence.gov.uz* kabi platformalar orqali yuzlab xizmatlar onlayn shaklda ko'rsatilmoqda. Bu esa korrupsiya xavfini kamaytirib, vaqt va xarajatni tejashga xizmat qilmoqda.

Mahalliy hokimiyatlar vakolatlari kengaytirildi, viloyat va tuman hokimlari endilikda mahalliy budjetni mustaqil shakllantirib, uni fuqarolarning ehtiyojidan kelib chiqib taqsimlash imkoniga ega bo'ldi. Bu esa joylardagi muammolarga tezkor yechim topish, fuqarolar ishonchini oshirishga xizmat qilmoqda. Shu bilan birga mahalliy Kengashlar vakolatlari kengaytirilmoqda, mahalliy darajadagi hisobot berish amaliyoti joriy qilinmoqda.

Davlat boshqaruvining ochiqligini ta'minlash maqsadida **Ochiq ma'lumotlar portali, ochiq budjet, ochiq tenderlar, xalq bilan muloqot va murojaatlar portali** faol ishlamoqda. Prezidentning har bir tashabbusi ommaga yetkazilib, aholi fikrini

inobatga olgan holda qarorlar ishlab chiqilmoqda. Ushbu ochiqlik xalq ishonchini oshirib, faol fuqarolik jamiyatining shakllanishiga turtki bermiqda.

Boshqaruv islohotlarining muhim qismi sifatida **korrupsiyaga qarshi kurash** alohida strategik yo'nalish sifatida ajratilgan. Korrupsiyaga qarshi kurashish agentligi tuzilib, davlat xizmatchilarining moliyaviy manfaatlari deklaratsiyalash tizimi yo'lga qo'yilmoqda. Bu esa halollik va hisobdorlikni kuchaytiradi.

Xulosa

Shavkat Mirziyoyev rahbarligida olib borilayotgan davlat boshqaruvi islohotlari Yangi O'zbekistonning asosiy tayanchi bo'lib xizmat qilmoqda. Davlatning xalq oldidagi xizmat vazifasini belgilab, boshqaruv tizimini ochiq, adolatli, professional va zamonaviy mexanizmlar asosida qayta qurish borasida sezilarli yutuqlarga erishildi. Ammo mavjud yutuqlarni mustahkamlash, tizimdagi eskirgan qarashlarni yo'qotish va barcha bo'g'inlarda sifatli ijroni ta'minlash hali ham dolzarb vazifa bo'lib qolmoqda. Kelgusida mazkur islohotlarning barqaror va chuqur natijalar berishi uchun institutsional barqarorlik, kuchli monitoring va aholi bilan bevosita muloqotni davom ettirish zarur.

Foydalanilgan adabiyotlar:

1. O'zbekiston Respublikasi Prezidenti Sh. M. Mirziyoyevning Oliy Majlisga Murojaatnomalari
2. "Yangi O'zbekiston – yangi taraqqiyot bosqichi" konsepsiyasi, 2022
3. O'zbekiston Respublikasi Davlat xizmatini rivojlantirish agentligi rasmiy ma'lumotlari
4. www.stat.uz – O'zbekiston Respublikasi Davlat statistika qo'mitasi
5. www.gov.uz – Hukumat portali
6. O'zbekiston Respublikasi Korrupsiyaga qarshi kurashish agentligi hisobotlari, 2023
7. UNDP Uzbekistan: Governance Reform Support Reports, 2022–2024